

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177
PODUREDNIŠTVO:
34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Letna naročnina, Italija Lir 13.000
Letna inozemstvo » 18.000
Letna inozemstvo, USA dol. 25
Poštno čekovni račun: številka 24/12410

Kristus Kralj 1980 Petletnica Osimskih sporazumov

V političnem življenju lahko danes kraljevine preštejemo na prste. Se kar jih je, so tako majhne, da v svetovnem merilu ne predstavljajo nobene moči in njihovi kralji nosijo eno izmed najbolj anahronističnih imen sedanjega časa. Če bi hotel nekomu razložiti, kaj pomeni beseda »ironija«, bi težko našel boljši primer: današnji kralji v politiki ne pomenijo ničesar.

JE TA NAZIV ŠE SODOBEN?

Marsikdo je zato danes zaskrbljen, koliko časa je še pametno, da Cerkev oznanja Kristusa Kralja. Ali ni v dobi demokracije in predsednikov tudi naslov tega praznika precej vprašljiv? Ali ne diši po nečem temnem iz preteklosti, česar se je človeštvo — hvalabogu! — za vedno otreslo? Ali ne bo vsebina besede »kralj« počasi postala tuja človeškemu sinovom in nazadnje morda izginila iz spomina in iz vsakdanje rabe?

Kot odgovor na to vprašanje moramo ugotoviti, da se človek ne ukvarja samo s politiko, in da tudi pojem kralja ni vezan samo na to področje. Marsikoga bi spravil v zadrego z vprašanjem, naj našteje imena današnjih kraljev.

Vsak otrok pa dobro ve, kaj pomeni, da je lev kralj živali, da je orel kralj ptic. Kateri umetnik ne ve, da je jesen kraljica barv, kateri športnik ne ve, da je atletika kraljica športa, kateri povprečno izobražen zemljan ne ve za vrednost kralja in kraljice pri šahu, vsi kvartopirci in vedeževalci vedo za vrednost te dvojice pri kartah.

In če pokukamo še enkrat v brezmejno kraljestvo otroškega sveta: koliko kraljev in kraljic živi v njihovi domišljiji, vsi so pregnali razbojnike, strahove in volkodlake, tako da drobiž lahko mirno zaspi. Ali ne bi bil zločin črtati iz slovenske literature kralja Matjaža? Težko je reči, kdo ga je v hudih časih raje bral: otrok ali odrasel človek!

Tako s propadom kralja na političnem področju nikakor ne izgine ta pojem iz slovarja. Kar je najlepše, najmočnejše, največ vredno na nekem področju, nosi ime kralja.

RAZGOVOR MED KRISTUSOM IN PILATOM

Dejstvo, da danes ne moremo Kristusa primerjati političnim kraljem, lahko vzamemo kot znamenje časa. V evangeliju nedelje Kristusa Kralja se namreč Kristus spretno izmika ravno temu vidiku naslova. Dosti papirja se je popisalo na račun tega skrivnostnega razgovora med Jezusom in Pilatom. Zelo težko je tako natančno določiti vsebino vprašanj in odgovorov, da ne bi kakšen vidik vprašanja ostal brez odgovora, in na drugi strani kakšen del odgovora ne ostal brez vprašanja.

Med vsemi razlagami se mi zdi še najbolj odgovarjajoča tale: Pilat vpraša Kristusa: »Si ti judovski kralj?« Kristus niti ne potrdi, niti ne zanika, ampak stavi novo vprašanje: »Vprašuješ sam od sebe ali so ti o meni povedali drugi?« Razlog, zakaj hoče Kristus natančneje določiti vprašanje, je tale: Če Pilat vprašuje sam od sebe, kot rimski upravnik, kot politični predstavnik, potem Kristus mora odgovoriti: Ne! Kristus noče biti tekmeč rimskega vladarja. Če ga Pilat vprašuje v imenu Judov, potem sta dve možnosti: Če ga vprašuje kot Jud-politika, Kristus mora zopet reči: Ne! Če pa ga vprašuje kot Jud-vernik, potem mora Kristus reči: Da!

Z besedami: »Sem mar jaz Jud?« se Pilat umakne. Ne sprašuje ga sam od sebe. Če bi sam imel kaj proti njemu, bi ga on poklical, tako pa: »Tvoj narod te je meni izročil« — sprašuje ga v njihovem imenu.

Iz Kristusovega opisa svojega kraljestva je jasno, da je kralj Judov, v kolikor oni verujejo vanj. Njegovo kraljestvo ni od tega sveta, ni politična, ampak verska sila.

Kakor da je Pilat zaslutit to presežnost, je njegovo drugo vprašanje krajše: Ne vprašuje več, če je kralj Judov, ampak samo, če je kralj. Kristus ponovno ne sprejme naslova brez pridržka, temveč do določene razlage: »Ti si rekel, da sem kralj. Rojen sem zato, da izpričam resnico.« Z

drugimi besedami: »Če tako razumeš moje kraljestvo, potem sem kralj!« Tako nas evangelij opozarja pred napačno povezavo Kristusa Kralja s političnimi kralji.

URESNIČENJE NAŠIH PRIČAKOVANJ

Če smo rekli, da se pojem kralja povezuje z najlepšim, najmočnejšim in z največ vrednim, potem v prvi vrsti pripada Kristusu! On je Prvorojenec vsega stvarstva, on je Začetek in Konec! Njega je preokrug Danijel zaslučil v svojih nočnih vide-njih. Njega je Pavel na tleh poleg svojega konja ponižno vprašal: »Kdo si, Gospod?«

Ne preostane nam drugega, kakor da si priključimo v spomin nekaj tistega otroškega zaupanja in navdušenja nad idealnimi junaki iz naših mladih let. Čisto trezen premislek odraslega vernika bo v Kristusu Kralju odkril to prečudovito uresničenje vseh naših pričakovanj.

Ob koncu cerkvenega leta se mu iskreno zahvalimo za njegovo kraljevsko ravnanje z nami, ki smo tolikokrat brez svatovskega oblačila. Naj naša prošnja: Pridi k nam tvoje kraljestvo — vedno znova doseže podaljšanje kraljevske širokosrčnosti, s katero nas Kristus Kralj vesoljstva spremlja na naši poti.

M. J.

Tretji deželni kongres Slovenske skupnosti

Po prvem deželnem kongresu v Devinu leta 1975 in drugem v Števerjanu leta 1977 se je Slovenska skupnost v deželi Furlaniji-Juljski krajini zdaj tretjič slovesno zbrala in pregledala dosedanje delo ter potegnila zaključke in smernice za bodoče delo. V Gorici je bil namreč v soboto 15. novembra tretji deželni kongres, ki se je odvijal v dvorani Avditorija. Naslednji dan, v nedeljo 16. novembra pa je bilo na Plešivem v prostorni stari Gradnikovi kleti pomembno slavlje s podelitvijo odličij zaslužnim javnim delavcem in članom ter prijateljem Slovenske skupnosti.

V GORIŠKEM AVDITORIJU

Uradni del kongresa je bil v Avditoriju, kjer so bila že dopoldne napovedana dela raznih komisij. Popoldne pa se je začel pravi in javni del zasedanja. V slavnostno in s slovenskimi trobarvnimi prapori Slovenske skupnosti okrašeni dvorani ob veliki udeležbi članov in gostov ter prijateljev slovenske stranke so se začela kongresna dela.

Ta je odprl predsednik deželnega sveta SSK Andrej Bratuž, ki je zatem pozdravil prisotne goste in delegacije. Med drugimi so bili prisotni goriški podžupan Del Ben, predsednik pokrajine Cumpeta, predstavnik strank DC Longo, PCI Paiza, PSI Dell'Orco, Movimento Friuli Sione, nato za Narodni svet koroških Slovencev Wedenig, za Socialistično zvezo delovnega ljudstva republike Slovenije Hartman, za Slovensko kulturno gospodarsko zvezo Race in za Svet slovenskih organizacij Paulin. Večina teh je kasneje prinesla tudi svoj pozdrav. Goriški župan Scarano je bil zadržan v tujini, zato je poslal osebno pismo.

Nato se je umestilo predsedstvo kongresa, ki so ga sestavljali Mirko Spacapan, prvi predsednik deželne SSK, ter oba predsednika pokrajinskih svetov, Gradimir Gradnik za Gorico in Ivo Jevnikar za Trst.

Na dnevnem redu je bil najprej nagovor predsednika deželne SSK. Andrej Bratuž je v svojih izjavah podčrtal vlogo in značaj Slovenske skupnosti. Posebej se je nato zaustavil ob delu slovenske politične stranke na medmanjšinskem področju, zlasti ob pripravi na prve evropske volitve. To sodelovanje se še vedno nadaljuje. Kot najlepši sad tega je sporočil, da je prav pred dnevi parlamentarni zastopnik Tridentsko tirolske ljudske stranke (PPTT) senator Fontanari vložil v senatu zakonski osnutek Slovenske skupnosti za izglasovanje globalne zaščite Slovencev v Italiji. S

Slovenci v deželi Furlaniji-Juljski Benečiji obhajajo petletnico podpisa mednarodnega sporazuma v Osimu z mešanimi občutki. Nekateri med nami prav s takimi, kakršni so nas navdajali pred petimi leti ob podpisu samem. Naša upanja so bila velika, ker smo si dejali, da je vendarle prišel tudi za nas v Italiji čas dejanj. Vendar so poplave obljub in besed že skoro zadušile slovenske upe o povoljni rešitvi problemov, katere bi oblasti lahko že zdavnaj rešile z malenkostno dobro voljo.

POZITIVNA DEJSTVA

Mešani občutki nas navdajajo, ker smo po eni strani zadovoljni nad aktivnim sodelovanjem med dvema državama kakor sta Jugoslavija in Italija, ki si nista bili v preteklosti zaradi medsebojnega nezaupanja najbolj prijateljski. Ločuje ju tudi notranja politična ureditev in ne nazadnje tudi narodnostna sestava.

Tu se strinjamo z izjavo, ki jo je dal italijanski zunanji minister Colombo, ko pravi, »da sta deželi, ki sta vsled celovitih zgodovinskih dogajanj dosegli narodnostne združitve na antagonističnih stali-

ščih in ki sta si po vojni izbrali sistema, osnovana na različnih političnih doktrinah, uspeli s pomočjo ne vedno enostavnih odločitev, premostiti občutljivo dediščino preteklosti in dati svojim odnosom stabilen in miroljuben značaj, ki bo lahko zagotovil njunim narodom večje blagostanje v vzdušju medsebojnega razumevanja in zaupanja. Z ozirom na te predpostavke je razumljivo, da je celovita bilanca teh pet let zelo pozitivna.«

Tako pravi Colombo in se tudi mi z njim strinjamo, saj smo vsi Slovenci in še posebej Slovenska skupnost toplo pozdravili novo vzdušje med državama kakor tudi dokončno ureditev mej, kar je nudilo italijanskim krajevnim skrajnežem pretveze za umetna nasprotstva v tem delu sveta. Pozdravljamo nadalje vzajemne napore za čim širše gospodarsko in tehnološko sodelovanje, kar je pravzaprav med dvema sedanjima državama nekaj naravnega.

DRUGA PLAT MEDALJE

Obstaja pa še druga plat medalje, in zato so naši občutki mešani. Če je Jugoslavija v okviru svojih samoupravnih zakonov znala že davno rešiti probleme

manjšin, ki živijo v sklopu njenih mej, smo Slovenci prav po preteku petih let po podpisu Osimskega sporazuma v največjem boju za naše najbolj osnovne pravice. Sicer so obljube konkretnije. Ustanovljena je bila mešana komisija 19 članov. V okviru te deluje paritetna komisija petih Slovencev in petih Italijanov, ki jo je formuliral bivši predsednik Cossiga po zahtevi enotne slovenske delegacije.

To pa je tudi najbrž vse, kar so naredili v Italiji po črki Osimskih sporazumov. In to je premalo. Premalo tudi zaradi tega, ker se delo teh komisij, ki ob togosti nekaterih predstavnikov italijanskih članov verjetno niso še do konca preleli Osimskih sporazumov, da bi si lahko povsem osvojili njihovega duha.

Z zaskrbljenostjo gledamo na našo bodočnost tudi zato, ker nam v pričakovanju rezultatov dela teh komisij kratijo nekatere pravice, ki smo si jih v preteklosti že nekako priborili. Odtod namreč gre razlagati stališča tukajšnjih oblasti, ki bi najraje prepovedale uporabo slovenskega jezika v občinskih svetih občin kakršne so Doberdob, Sovodnje in Števerjan. Prepovedale so nam uporabljati slovenski jezik v rajonskih konzultah. Ne prenesejo slovenske besede niti v pozdravih v občinskih svetih v Gorici in na pokrajini, ko vendar vemo, da predstavnik italijanske manjšine govori v svojem jeziku celo v parlamentu v Ljubljani in v Beogradu.

Niti nam ne vpliva posebnega upanja izjava o slovenski manjšini, ki jo je prav tako dal zunanji minister Colombo in se glasi: »Menimo, da predstavljaja prisotnost slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in italijanske v Jugoslaviji spodbudo za vedno bolj pristranske odnose med deželama in obogatitev obeh kultur. Zdi se nam primerno razvijati to funkcijo sporazumevanja med obema kulturama, ki jo lahko izvajajo manjšine in vrednotimo kot predpogoj za ta namen zaščito kulturnega bogastva obeh, v okviru ustavnih ureditev obeh dežel. V tem duhu potekajo tudi dela posebne medministrske komisije, ki s sodelovanjem predstavnikov slovenske narodnostne skupnosti v Italiji opravlja opredelitev cele vrste zakonskih odlokov, namerenih polni uresničitvi, na praktični ravni, zaščite pravic manjšin, ki jo zagotavlja naša ustava. Ne da bi hoteli dajati prednost eni skupini pred drugo, gre posebej za zaščito kulturnega bogastva slovenske narodnostne skupnosti, katere vloga je že itak cenjena in bo lahko še nadalje ovrednotena.«

To nam ne vpliva posebnega upanja, ker predobro poznamo sile, ki še vedrijo, na žalost, v vrhu italijanske oblasti in hočejo zreducirati na skrajni minimum tisto vrsto zakonskih odlokov.

Vsled tega so naši občutki mešani ob peti obletnici Osimskih sporazumov. Bilo bi bolj prav, da bi namesto medalj »Zlati Osim«, ki so jih te dni podeljevali v Rimu, dodelili slovenski manjšini skromno medaljo celovite zaščite, kar bi imena stvarnih politikov zapisalo v zgodovino z zlatimi črkami.

Marjan Terpin

Začetek konference v Madridu

V torek 11. novembra zvečer je začela v Madridu z delom konferenca o evropski varnosti in o sodelovanju, ne da bi se bili prej udeleženci sporazumeli o dnevnem redu in načinu dela. To je bilo doseženo šele naslednji dan. Predloženi dnevni red vsebuje 11 točk, med njimi poročilo o gospodarske komisije OZN za Evropo, nastop predstavnikov sredozemskih držav, ki niso podpisnice Helsinške listine, poročilo strokovnjakov za čas po beograjskem srečanju, razprava o uresničenju helsinških sporazumov in novi predlogi, razprava o varnosti v Sredozemlju, dogovor o bodočih srečanjih, izdelava in sprejem zaključnega dokumenta madridskega sestanka ter zaključni govori. Madridska konferenca naj bi se končala 5. marca prihodnje leto.

Ob škofovih vizitacijah v slovenskih župnijah

Versko stanje v gabrski župniji

Procesija sv. Rešnjega Telesa v Gabrjah 28. maja 1978: postanek ob oltarju v dolinici pod župnijsko cerkvijo

Večina ljudi je zaposlenih v tovarnah (zelo veliko v ladjedelnici v Trzinu), pisarnah, tudi v bolnišnicah. V prostem času mnogi obdelujejo zemljo, ki jo imajo od prej. Na Vrhu je še nekaj živinoreje, v Gabrjah pa velik hlev s 40 glavami živine. V župniji je le ena šola, na Vrhu. V Gabrjah je bila do leta 1974 enorazrednica, kasneje prenesena v Sovodnje. Gostiln je pet, trgovini dve.

Potrošniški duh je zadnja leta zelo prizadejal versko življenje. Prva leta po zadnji vojni je bila udeležba pri nedeljski maši še velika. Prihajali so polnoštevilno tudi verniki z Vrha, ki imajo sedaj sv. mašo v svoji vasi. Nato je šlo po letu 1960 hitro navzdol. K nedeljski maši prihaja v Gabrjah povprečno 25-40 oseb (15 do 20 %), na Vrhu 40-60 (20 do 30 %). Popoldanska služba božja je bila opuščena leta 1965. Starši premalo naredijo za versko vzgojo otrok; tako manjkajo mnogi otroci še v času osnovne šole pri nedeljski službi božji, v nižji srednji šoli pa jo začnejo vedno bolj opuščati. Veliko škode napravijo za udeležbo pri sv. maši razna športna tekmovanja (kotalkanje, nogomet, pohod), ki so prav v času nedeljske službe božje. Moški v cerkev bolj malo zahajajo, zlasti tisti srednjih let. Zdi se, da igra pri tem veliko vlogo tudi strah, kaj bodo drugi rekli. Politično voli ena tretjina SSK, dve tretjini pa PCI in PSI.

Vzroki takega verskega stanja? V prvi vrsti duh potrošništva. Drugič podtalna protiverska propaganda, ki osmeši vse, kar je versko. Tretjič pomanjkanje verske izobrazbe, ki je pomanjkljiva že v otroški in osnovnošolski dobi. Sredstva javnega obveščanja s svojo laiciistično miselnostjo. Pomanjkanje aktivnih skupin vernikov. Odsotnost mladinske pastoralne.

V župniji je na »Katoliški glas« naročenih 18 družin, na »Družino« tudi 18, na »Ognjišče« 33. Prosvetni društvi sta dve, na Vrhu »Danica« in v Gabrjah »Skalae«. Obe sta včlanjeni v SPZ. Na Vrhu je do zadnjih let deloval otroški pevski zbor. Ker so otroci odrasli, novih pa skoro ni, je prenehal. Nastal pa je iz doraščajočih deklet nov dekliski zbor, ki je vključen v društvo »Danica«. Pač pa se v Gabrjah vedno bolj uveljavlja novi otroški pevski zbor, ki bo nastopil tudi v nedeljo 23. novembra ob škofovi maši. Največ zaslug ima pri tem pošttrvalni organist Janez Pavletič, ki vestno prihaja iz Rupe.

V teku je priprava na ustanovitve župnijskega pastoralnega sveta, ki obeta dobro. Ze deluje župnijski odbor, ki ima nekaj zelo aktivnih članov. Ti so zelo dobro izvedli anketo z vprašalnimi polami.

Razdelili smo 300 slovenskih in 40 italijanskih vprašalnih pol, prejeli pa smo 80 slovenskih in 8 italijanskih odgovorov. V odstotkih 25 slovenskih in 20 italijanskih povprašancev. Dijaki so bili kar številni (18), prav tako odrasli. Najmanj so se odzvali tisti srednjih let. Odgovori so iskreni in pričajjo, da je zavzetost za Cerkev pri teh anketirancih kar velika. G. nadškof je bil realistične slike, ki jo je nakazala anketa, očitno vesel.

Predlogi, ki izhajajo iz ankete, so v glavnem sledeči: več skupnega dela; večje sodelovanje med župnikom in farani; kateheza odraslih; pripraviti srečanja za mlade; potrebne so mladinske skupine; liturgični in svetopisemski tečaji; župnijski misijoni; romanja in farni izleti. In tudi: župniku naj se preskrbi italijansko državljanstvo, da bo lahko sam učil verouka otroke v šoli, ker jih najbolj pozna.

Upati je, da bo nadškofov obisk v fari župnijo razgibal in ljudem spet obudil za-

vest pripadnosti Cerkev. Da pa to ne bo samo meteor, ki zažari na nebesnem svodu in ugasne, bo potrebno priklicati župnijski pastoralni svet v življenje, na čemer se že dela skoro leto dni. In seveda pomoč od zgoraj, ki pa bo prišla, če bomo več molili in se bolj žrtvovali za rast naše krajevnice Cerkev.

Papeževo potovanje v Zahodno Nemčijo

Papeževo petdnevno bivanje v Zahodni Nemčiji je znova pokazalo, da je Janez Pavel II. človek globoke vere, široke kulture in velikega znanja. Sicer hladne Nemce je osvojil s svojo prepričljivostjo in človeškim pristopom.

Ze prvi dan 15. novembra v Kölnu je govoril kar sedemkrat. Na letališču ga je pozdravil predsednik nemške zvezne republike Karl Carstens, po veri protestant. Omenil mu je veliko nemško bolečino, razdeljenost v dve državi. Sv. oče mu je odgovoril, da upa, da bo ta boleča razdeljenost našla rešitev v Združenji Evropi. Nato je omenil 450-letnico »Augsburške veroizpovedi«. Zaželel je, da bi tu, kjer se je začela luteranska reforma, tudi prišlo do povečanih naporov za edinost Cerkev.

Z letališča je šel naravnost v mesto, kjer je na prostem opravil sv. mašo in govoril o družini in zakonu. Tako družba kot država sta na poti propada, če ne bosta branili teh dveh vrednot. Ne da se ljubiti samo na poizkušnjo ne sprejeti človeka na poizkušnjo za nekaj časa. Samo v neločljivem zakonu je zagotovljena polnost telesnega in spolnega občutstva med možem in ženo. Za besedo »odgovorno očetovstvo« se ne smejo skrivati nemoralna dejanja. Tudi umor nerojenega življenja ne more biti zakonito sredstvo za uravnavanje rojstev.

S tega kraja je šel na grob sv. Alberta Velikega. Prav tisti dan je poteklo 800 let od smrti tega izrednega učenjaka in svetnika. V zvezi z njim je imel v kölnski stolnici izredno dolg govor zbranim znanstvenikom. Dejal jim je, da ne obstaja spor med vero in resnično znanostjo, res je pa tudi, da sama znanost ne more rešiti smisla življenja. Dances je Cerkev tista, ki brani svobodo znanosti, medtem ko jo tisti, ki so včasih v imenu svobode, razuma in napredka Cerkev napadali kot nazadnjaško, dostikrat zlorabljajo proti življenju in človekovemu dostojanstvu.

Sv. oče se je kasneje še ustavil na grobu velikega teologa frančiškana Dunsca Scotta in o četa rokodelskih pomočnikov in vajencev Adolfa Kolpinga, na večer pa se je sestal s predsednikom republike Carstensenom in kanclerjem Schmidtom. Na Carstenseve besede: »Vi ste velika moralna avtoriteta, neutrudljiv v borbi za mir in človeško dostojanstvo« je sv. oče odgovoril s pohvalo nemškemu ljudstvu, ki je v teku zgodovine dalo pomemben verski, duhovni, kulturni in znanstveni prispevek Cerkvi in Evropi. Nemški narod se je znal vedno dvigniti tudi iz nizkotnosti ter se preroditi.

V nedeljo 16. novembra je papež obiskal mesto Osnabrück, kjer je ponovno opravil sv. mašo na prostem. Tu so katoličani v veliki manjšini in raztreseni po vsej škofiji. K maši so prišli katoličani iz nordijskih dežel in Anglije, ki živijo sredi protestantskega okolja. V stolnici se je papež sestal z judovskimi zastopniki. Nacizem je pobil 6 milijonov Judov in tri milijone Poljakov. Sv. oče se je spomnil te strahotne tragedije v govoru pri maši.

Pred 30 leti je umrl msgr. Mirko Brumat

20. novembra je poteklo 30 let, odkar je umrl goriški kanonik msgr. Mirko Brumat. Ker je njegovo ime tesno povezano z obnovo slovenskih katoliških tednikov na Primorskem, je prav, da se ga ob tem jubileju spomnimo tudi zato, ker se o njem v naši novejši zgodovini trdijo razne neresnice.

Pokojni Mirko Brumat je bil doma iz Sempetra pri Gorici, kjer se je rodil 26. julija 1897. Gimnazijo je dokončal v Gorici in nato stopil v bogoslovje. Nadškof Sedej ga je poslal v Innsbruck, kjer je z doktoratom dokončal bogoslovne študije. Novo mašo je imel v kapucinski cerkvi v Gorici leta 1920, ker je bila domača cerkev še v ruševinah.

Njegova prva služba je bila v Solkanu, kamor je šel za kaplana. Od tam je leta 1922 prišel za vikarja v stolnico ter leta 1935 postal stolni kanonik. Na tem mestu je umrl po krajši bolezni 20. nov. 1950.

O pok. Mirku Brumatu imajo ljudje zelo različno mnenje; za ene je bil najhujši antikomunist in narodni izdajalec, za druge pa velik narodnjak in dober duhovnik. Kje je resnica?

Tisti, ki smo msgr. Brumata osebno poznali in smo od blizu sledili njegovemu delu, moramo priznati, da je Mirko Brumat bil predvsem in povsod slovenski duhovnik. Mislim, da je s tem vse povedano. Bil je duhovnik in je kot tak vse presojal v luči vere in cerkvenega nauka. Kar se mu je zdelo, da temu nasprotuje, to je

odločno odklanjal in obsojal tako v privatnem razgovoru kot s prižnice in v časopisu. Ni poznal dvumnosti in kompromisa.

Prav zaradi tega svojega brezkompromisnega značaja je prišel v spor z različnimi ljudmi, ki so drugače mislili kot on. Tako se je oddaljil od tedanjih goriških prosvetarjev, ker je bil prepričan, da je dušno-pastirsko delo prvo. Še bolj se je oddaljil od naših marksistov, ker je kot duhovnik presojal njihove cilje za nezdružljive s krščanskim naziranjem.

To njegovo zadržanje je prišlo posebno do izraza med zadnjo vojno. Brumat je bil med prvimi, ki je zaslutil, da se za OF skriva slovenska partija. Ko je to odkril, je postal neizprosno oporečnik Osvobodilne Fronte. Tega ni delal kot politik, temveč kot duhovnik. Prepričan je bil, da razkriva zadnje cilje OF in z njo partije.

V tem oziru je bil nepopustljiv. Z govorjenju in pisano besedo je svaril ljudi pred nevarnostjo komunizma. Ni se pa mešal v politiko kot tako. Ni organiziral nikakršnih skupin zoper OF. On je le učil in svaril, četudi po značaju ni bil junak. V srcu se je bal, a zavest dolžnosti ga je priganjala. Mogel bi ponoviti s sv. Pavlom: »Ljubezen Kristuša nas priganja.« Med vojno se je zavedal, da ga je OF obsodila na smrt. Bal se je, a ni molčal.

Povsem neresnično je, da je msgr. Mirko Brumat bil povezan s kako vojaško ali politično skupino; Brumat je bil idejni borec zoper krivico in laž, kjerkoli se je pojavila. Zaradi tega ga vidimo prav tako na okopih v boju zoper fašizem in njegove nakane raznarodovanja. Kajti M. Brumat je bil Slovenec do zadnje kaplje krvi. To je pokazal ob raznih priložnostih, posebno ko je šlo za obrambo slovenske maše in slovenskega petja v stolnici. Goriški kvarturi se je zdelo nedopustno, da se je le nekaj korakov od nje slovensko molilo, pridigalo in pelo v stolnici. Ponovno so poskušali, da bi slovensko mašo odpravili, toda M. Brumat je neustrašeno branil pravice slovenskih ljudi in ohranil slovensko mašo vsa leta fašizma tako, da je tudi sam maševal in pridigal in sam vodil pevski zbor.

Prav tako je bil med pobudniki, da se je za novo leto 1944 uvedla slovenska maša pri Sv. Ignaciju na Travniku. Brez Mirka Brumata in njegovega nastopa pred nadškofom Margottijem in italijanskimi duhovniki bi te maše najbrž ne bilo. Da to mašo uveljavi, je prve čase tudi sam pri njej pridigal.

Njegovo narodno delo so poznali po vsej deželi in ga zato tudi branili pred napadi OF. Naj navedem, kaj je o tem zapisal tedanji črniški dekan msgr. Lojze Novak v svoji Črniški kroniki

18. septembra 1943 je bil v Črničah velik shod Komunistične partije Slovenije in partizanske narodne vojske... Govorila sta dr. Wilfan in pisatelj France Bevk ter neki Velišček... Dr. Wilfan je grdo napadel msgr. Brumata, dr. Kralja in Kemperleta ter jih imenoval izdajalce in kajne naroda... Po končanih uradnih govorih sem prosil za besedo, mislil sem braniti msgr. Brumata in vse duhovnike, a besede mi niso dali...

Zato pa je naslednji dan, v nedeljo 19. septembra odločno nastopil v cerkvi. Takole piše:

Pri prvi maši sem odločno nastopil branec msgr. Brumata, ki ga vse naše ljudstvo pozna, ker je tu (v Črničah) celo misijon imel. Nihče ni trenil v cerkvi. Povedal sem, da večer nisem dobil besede, zato pa danes povzdignem glas v obrambo delavca, zvestega msgr. Brumata, ki je bil večer imenovan izdajalec in kajne slovenskega naroda in to od človeka, ki se je v Jugoslaviji dobro imel in se »futrals«, medtem ko smo se tu 25 let potegovali za drobtinice, ki nam jih je Lah hotel vzeti. In v iste še pritrjevali s »pfu« klici, sem dejal Črniščem. Ko se boste zdramili iz te

pijanosti, v kateri tičite, boste taki reveži, da se boste smilili trdemu kamnu. Res strašno je bilo v cerkvi. Cel dan sem čakal na kako reakcijo od strani partizanov, pripravljen tudi na smrt, saj si je želim, a ni je bilo...

Ze čez nekaj dni isti dekan piše: 22. septembra 1943. Nocoj je bil pri meni dr. Wilfan, predsednik Narodno osvobodilnega sveta za Primorsko Slovenijo. Dogovorila sva se glede msgr. Brumata, ko sem mu opisal vse monsignorjevo delovanje tekom let suženjstva. Ne bo več padla nanj obtožba narodnega izdajstva...

Msgr. Mirko Brumat je bil in je sporna osebnost v naši polpretekli zgodovini, ker pač njegovo učenje in nastopanje nekatere rim ni bilo pogodu. Nastopal in učil pa je zmeraj kot duhovnik, ki mu je bil pri srcu blagor Cerkev in slovenskega ljudstva.

K. H.

Smrt dveh slovenskih umetnikov

V Ljubljani je 14. novembra umrl znani gledališki in filmski igralec Jože Zupan. Star je bil 71 let. Igral je karakterne vloge, nastopal pa je tudi v televizijskih igrah. Znan je postal po liku »Kaplana Ceder-maca«, ki ga je mojstrsko upodobil tako v televizijski nadaljevalki kot v samostojnem filmskem delu. Pri nas v zamejstvu smo ga poznali zaradi mojstrskega predvajanja pridig kapucina Janeza Svetokriškega in v delu »Prigode ubogega kristjana«.

Dan nato, 15. novembra, pa je umrl v 98. letu starosti slikar Maksim Gaspari. Ze leta 1907 je ilustriral Kettejeve pozije, potem pa postal to, v čemer ga vsi poznamo: ilustrator, slikar kompozicij, razglednic in karikaturst. Naslikal je toliko čudovitih ilustracij naših pravljic, legend in narodnih pesni. Ljubezen do vsega slovenskega ljudstva ga je oplajala, da je ustvarjal neponovljive like postavnih fantov in zalih deklet, zgaranih, a obenem trdnih očancev in mater, velikih čudakov, desetih bratov. In Gasparijeve razglednice! O božičnih in velikonočnih praznikih so kot lastovke pod rodni krov prihajale v naše domove. Bil je res edinstven človek in umetnik, poln humanizma in optimizma, od vseh spoštovan.

Jože Gregor CM je umrl

V ZDA je v soboto 15. novembra nenadno umrl duhovnik Jože Gregor, član lazaristovskega reda. Rodil se je 13. decembra 1910 v Trobljah pri Slovenjem Gradcu v kmečki družini. Klasično gimnazijo in teološko fakulteto je dovršil v Ljubljani. V duhovnika je bil posvečen leta 1936. Kot član misijonske družbe lazaristov je opravljal misijone po Sloveniji in Jugoslaviji dve leti. Nato je prišel na Primorsko in tu imel 35 misijonov v različnih krajih. Med zadnjo vojno je bil nekaj časa slovenski kaplan pri Novem sv. Antonu, potem pa kaplan v Rojanu, kjer je vodil tudi Marijino družbo. Duhovnike in vernike je presenetila njegova odločitev da gre v ZDA, kamor je odpotoval 10. decembra 1948. V Ameriki je deloval med slovenskimi izseljenci. Od leta 1968 dalje pa je bil ekonom v semenišču v kraju Beaumont v zvezni državi Texas.

Gospod Gregor je bil izredno sposoben in zavzet delavec v Gospodovem vinogradu. Naj mu bo Bog bogat plačnik. - ZS

KRATKE NOVICE

■ V milanski podzemni železnici so rdeči brigadisti umorili 42-letnega Renata Briana, ravnatelja urada za osebe pri tovarni »Ercole Marcelli« v Sesto San Giovanni pri Milanu. Brian je zapustil ženo in tri mladoletne otroke. Pred dvema tednoma mu je uspelo rešiti težaven sindikalni spor v podjetju, ki je zadovoljil tako vseh 6.500 nametščencev kot vodstvo tovarne, v kateri je bil zaposlen.

■ Tri dni se je mudil v Jugoslaviji predsednik francoske vlade Raymond Barre. Ob odhodu je dejal, da občuduje jugoslovanske narodnosti in da bodo francoske banke odobrile Jugoslaviji 150 milijonov dolarjev posojila. »Prepričal sem se«, je še dejal Barre, »da bodo Jugoslavlani ostali zvesti načelom, ki so jih prejeli od Tita.«

■ V grškem glavnem mestu Atenah je prišlo do spopada med policijo in skupino študentov, ki so hoteli manifestirati pred severnoameriškim poslaštvo. Policija je skušala preprečiti dostop do tega veleposlaništva, pri čemer sta bila ubita dva demonstranta, nad sto pa ranjenih. Ranjenih je bilo tudi 10 policistov. Demonstranti so se znesli tudi nad trgovinami v osrčju mesta in jih opustošili. Večina pripada raznim levičarskim gibanjem.

Pastoralno središče v Trstu

Ideja, da je v Trstu potrebno za Slovence posebno pastoralno središče, je bila kaj kmalu sprejeta in odobrena. Pojavila so se pa vprašanja, katera so pri raznih ljudeh našla različne odgovore. Kaj naj bo to središče? kakšen namen naj ima? kdo naj ga vodi? kje bomo našli sredstva za vzdrževanje središča za duhovnika? itd. Reči moramo, da so odgovori razodevali premajhno poznanje realnega stanja in preveliko zaupanje v pripravljenost ter radodarnost petičnih ljudi. Žal se ljudska modrost do danes še ni izbistrila in ne računa na možnosti, ki jih imamo in na bodočnost, ki nas čaka.

8. decembra 1977 je g. škof Bellomi prišel v Trst in prevzel vodstvo škofije. Pri sprejemu v semenišču mu je bil predložen načrt za slovensko novo cerkev in za pastoralno središče. To bi bilo treba zidati na občinskem zemljišču blizu cerkve sv. Jakoba in blizu župnijskega oratorija in občinskega rekreatorija. Škof je debelo pogledal, a se je takoj zavzel za ta načrt. Odgovor je bil kratek: Občina ne prodaja. Kako pa naj občina proda? kdo bo na to privolil? kdo naj kupi, ko mora imeti cerkvena ustanova, ki bi hotela kupiti (in za to imela primerna sredstva), imeti privoljenje državnih oblasti? od kje naj pride denar? kdo naj gradi?

Sledila so posvetovanja, razprave, iskanja. V novo hišo, v klet, v restavracijo? Kje?

Končno je bil sprejet predlog, naj pastoralno središče začne svoje delo na sedežu Marijine družbe v ulici Risorta 3, kjer so kapela, dvorana in še kakšen majhen kotiček za vsakdanjo uporabo voditelja središča. G. škof, posebno pa jaz, sva bila trdno prepričana, da bo Marijina družba predlog z veseljem sprejela in dala vso oporo novemu središču, čeprav s kakšno žrtvijo. Ta vtis je odnesel g. škof po obisku v Družbi, kjer je na dolgo razložil načrt. Jaz sem vedno znova vztrajal pri tem načrtu, ker sem po smrti msgr. Omerse pred civilno oblastjo postal voditelj Družbe in njen uradni predstavnik. In ker imam še vedno veliko upanje v moč in pomen Marijinih družb. (V semeniško dijaško Marijino družbo sem bil sprejet 14. maja 1933).

Začeli so se razgovori, predložen je bil načrt v glavnih obrisih, g. Gerdol je že zapustil Boljunec in ne ve, kam bi se usedel, a še ni jasnosti. Prišli so protesti, češ da škof želi poslati na cesto tiste, ki živijo v hiši. Išče se še vedno alternativa itd.

Težko je to. Vprašujem se, zakaj je do tega prišlo. Morda sem pa le našel odgovor. V knjigi o škofijem zborovanju, ki sem ga že omenjal, sem odkril, da je v ulici Risorta 3 »Casa di riposo« (Marija milostljiva) in da sem jaz njen predsednik.

Dr. Lojze Škerl

Ob 180-letnici rojstva A.M. Slomška bo v cerkvi v Bazovici v nedeljo 23. novembra ob 16. uri

KONCERT

Organist Hubert Bergant bo izvajal skladbe na prenovljenih orglah. Solistka Marta Valetič bo pela Vivaldijev »Stabat Mater«. Nastopila bosta tudi otroški zbor »Slomšek« in cerkveni pevski zbor.

† p. Ciril Blažič

V četrtek 13. novembra so pokopali v Vipavskem Križu p. Cirila Blažiča, dolgoletnega spovednika v kapucinskem samostanu v Gorici. Prav zato ga bodo Slovenci te in onstran meje še zlasti pogrešali, saj jim je bil stalno na voljo in kot spovednik izredno doberhoten ter poln razumevanja za človeške slabosti.

Rodil se je 12. maja 1912 v vasi Bodrešče pri Kanalu ob Soči. V kapucinski red je stopil leta 1930 v Bassano del Grappa, v duhovnika pa je bil posvečen 2. julija 1939 v Benetkah. Lani je izpolnil 40 let mašništva.

Po zadnji vojni je deloval v svoji domovini do leta 1969. Bil je župnik v Vipavskem Križu, kasneje pa v Kromberku. Ko ga je začela mučiti srčna astma, je bil prisiljen odreči se tej aktivnosti. Vrnil se je v Italijo in dobil mesto spovednika v go-

Turneja ansambla „Galebi“ in pevskega terceta „Mavrica“ po Kanadi in ZDA

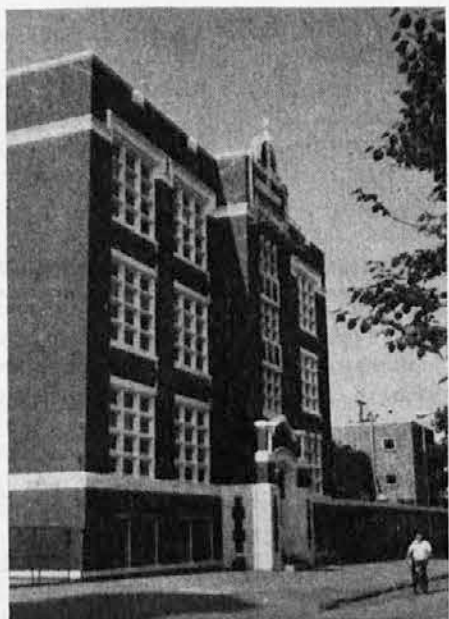
NOVA DOZIVETJA

Drugega dne, v soboto 27. septembra, smo popoldne ob 2.30 imeli snemanje in direkten prenos po radiu, ki ga vodi Tony Petkovšek. Od tam smo se odpeljali v Slovenski starostni dom, kjer smo imeli ob 15. uri mašo in nato koncert.

Tudi tukaj nova doživetja. Ne da se opisati, s kakšnih zadovoljstvom so ti stari in onemogli Slovenci sprejeli naš obisk. V ožjem odboru, ki vodi ta dom, je tudi rojak iz Sežane. Bil je tako navdušen, da je v kratkem zahvalnem nagovoru med drugim dejal: »Ti fantje in dekleta so dokaz, da je tudi na Krasu kultura doma!«

Po tem nastopu smo imeli intervju na drugem slovenskem radiu, ki ga vodi dr. Milan Pavlovčič, ki je obenem redni sodelavec washingtonskega radia, kamor je

naš intervju tudi poslal. Zvečer pa smo šli na poročno večerjo v dvorano Slovenskega doma, kjer je bilo nad 600 svatov.

Farna šola župnije sv. Vida v Clevelandu; v ozadju desno dvorana, kjer smo nastopili

Hvaležnica v Bazovici

Star slovenski rek pravi: »Hvaležnost dobroto razveseli.« To pa tembolj, če hvaležnost izkazujejo naši najvišji Dobroti — Bogu. V naši župniji se vsako prvo nedeljo po vernih dušah zahvalimo Stvarniku za vse, kar nam je ob delu naših rok podaril po zemlji in s tem skušamo nekoliko poživiti ali vsaj obdržati to staro slovensko navado.

Lansko leto smo imeli za ta dan izredno slovesnost z mladino iz Stranj pri Kamniku z ritmično mašo. Letos je bila slovesnost skromnejša, a vsi prisotni so po darovanju poljskih pridelkov in svetem opravi zapeli zahvalo Njemu, ki je vir vsega življenja. Veselo in živo je zadonela pesem ob spremljavi prenovljenih orgel.

Popoldne je bil v cerkvi slovesen blagoslov, nakar je v Slomškovem domu mladinski zbor Slomšek odprl večer s tremi pesmimi. Zbor vodi ga. Frida Valetič. Kot gost je bil deležen posebne pozornosti Marij Magajna z razstavo svojih fotografij slovenskih cerkva in znamenj ter izrazitih posebnosti na Tržaškem.

Večer so nato popestrili fotografiji in snemalci, ki so ob petju in besedi pokazali slike, diapozitive in filme z izleta na Dunaj, ki ga je naša župnija organizirala letos prve dni septembra. Večer je nato potekal ob kramljanju, izmenjavi vtisov tega izleta, ob novih načrtih župnijskega delovanja. In nazadnje naj gre tu zahvala našemu dušnemu pastirju, ki je vse to organiziral in ki se trudi, da bi vsi farani našli pravi smisel življenja.

Visoko priznanje

Med petindvajsetimi najboljšimi višješolskimi dijak iz vse Italije, ki jim je predsednik republike Pertini podelil priznanje »alfiere del lavoro« je tudi 20-letni Ugo Simčič, ki je letos maturiral z odličnim uspehom na znanstvenem liceju »France Prešeren« v Trstu in ki je bil skozi vsa leta študija odličnjak.

Nov pedagoški svetovalec

Za prof. Miheličem in prof. Sivcem je bil imenovan za novega pedagoškega svetovalca za slovenske šole pri tržaškem šolskem skrbništvu prof. Silvo Fatur, ki je primorski rojak in je že predaval slavistom na letošnjem seminarju za šolnike.

Odprtje kulturnega doma v Mačkoljah

Uradni del praznika, ki je privabil v Mačkolje veliko ljudi iz okoliških vasi in iz mesta, se je ob prisotnosti predstavnikov prosvetnega, upravnega in političnega življenja začel z blagoslovitvijo novega kulturnega doma (obnovljena srenjska hiša), ki jo je opravil domači župnik Franc Vončina.

Zupan Edvin Švab je v govoru spom-

nil na težko vaško preteklost in zaželel, da bi bili novi prostori dom vsem vaščanom. Nato je izročil prostore v uporabljanje društvoma Mačkolje in Primorsko. V imenu PD Mačkolje sta pozdravila predsednik Zorko Gorjan in odbornik Danijel Novak. Za KD Primorsko je pozdravil Robert Smotlak, nakar sta domači mešani pevski zbor, ki ga vodi Cveto Marc, in godba na pihala Breg izvedla kratek program.

Kulturni del praznika je bil popoldne, ko so domačini napolnili prostore in mnogo jih je moralo ostati tudi zunaj. Obe društvi sta pripravili svoj program, predvsem PD Mačkolje, ki deluje že vsa leta po vojni. Najprej je krajši pevski spored izvedel že znani otroški zbor Slovenski šopek. Pozdravili so podpredsednik ZSKD Niko Sirk, v imenu koordinacijskega odbora kulturnih društev iz dolinske občine Boris Pangerc, v imenu Zveze cerkvenih pevskih zborov Zorko Harej in v imenu skavtske organizacije Vinko Ozbič.

Sledil je duhovit prizor iz vaškega življenja. Pod lipo, ki ga je pripravil dramski odsek PD Mačkolje. Ob spremljavi Marine Šturman na harmoniko so mlade članice Slovenskega šopka v ljubkih narodnih nošah zaplesale. Člani KD Primorsko so prikazali miting iz časov partizanskega boja, ki sta ga pripravila Sergij Verč in Nadja Krišćar. Skioptične slike iz življenja skavtov v naravi z besedo in glasbeno spremljavo so pripravili domači skavti in skavtinja.

Tisti, ki od blizu sledimo kulturnemu dogajanju v Mačkoljah, smo bili veselo presenečeni, ko smo videli priti na oder novoustanovljeni deklški zbor, ki je nastal iz pevk, ki so pele v otroškem zboru Slovenski šopek. Spomnili smo se na precej pogoste tožbe, češ da se mladi pevci oddaljijo in porazgube, čim dorastejo. Zbor 16 deklet bo opravljal lahko važno umetniško in kulturno poslanstvo v teh krajih.

Mešani zbor Mačkolje v številni in dobri zasedbi je pod vodstvom Cveta Marca zapel pet pesmi. Prireditelj je sklenil instrumentalni kvintet KD Primorsko z nekaterimi znanimi motivi. Program so napovedovale Darja Smotlak, Otilija Štrajn in Nevenka Tul.

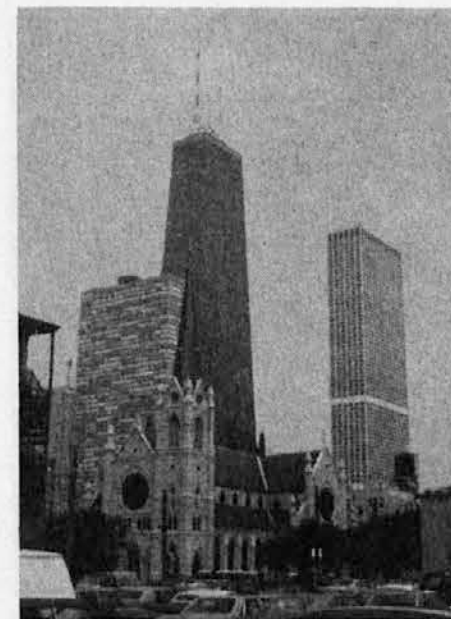
Obnovljene orgle v Bazovici

Bazovica je imela prve orgle že leta 1868. Naredilo jih je podjetje Tonoli iz Brescie. Stale so 1320 florinov. Leta 1902 jih je padovansko podjetje Malvestio obnovilo in vneslo nekaj sprememb, ki so dale orglam sedanjost obliko.

Pred Vsemi svetimi je letos orglarsko podjetje Mascioni iz Cuvia (Varese) orgle temeljito preuredilo in dalo 112 let starim orglam novo veljavo, tako da je sedaj bazoviška skupnost lahko vesela in ponosna na svoje orgle. Stroški so pa zelo veliki: samo obnova in preureditev orgel staneta 18.012.000 lir, obnova kora pa še 1.350.000, skupno torej 19.362.000 lir. Dežela bo prispevala 10.800.000, ostalo pa župnija, ki ima vedno dobre člane, ki znajo in hočejo kriti velike dolgove za lepoto božje hiše. Vsem dobrotnikom Bog plačaj! Tudi deželni upravi smo hvaležni, da je hotela izboljšati in ohraniti dragoceni umetniški zaklad cerkvenih orgel.

V nedeljo 23. novembra ob 16. uri bomo uživali ob lepem koncertu v cerkvi: nastopil bo orgelski mojster prof. Hubert Bergant, pela bo solistka Marta Valetič, sode-

nice zbora Korotan gđ. Silve Krulc, ki bo prihodnje leto gost koroških, goriških in tržaških Slovencev. Melodije ansambla

Razgledni stolp John Hancock v Chicagu; ob njem katoliška stolnica

lovala bosta tudi cerkveni zbor in otroški zbor »Slomšek«. Obeta se nam torej izreden užitek in seveda veselje. Samo ob sebi je razumljivo, da smo veseli, če nam dobri ljudje priskočijo na pomoč. Prav nič nas ni sram tega povedati, saj prosimo za božjo čast!

Zahvala

Župnijska skupnost Rimanje se je toplo zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri nedeljski Baragovi proslavi, zlasti ljubljanskemu nadškofu dr. Alojziju Suštarju, pisatelju Alojziju Rebuli, cerkvenemu zboru, zboru »Slavec« in pevovodji Vl. Svara.

Novi mariborski škof

Po nekaj letih upravljanja mariborske škofije s strani pomožnega škofa dr. Vekoslava Grmicha ima nekdanja lavantinska škofija spet rednega škofa. Sv. oče je za naslednika umrlega dr. Maksimilijana Drževnika imenoval za rednega škofa dr. Franca Krambergerja, ravnatelja Slomškovega dijaškega semenišča. Od leta 1976 je imel še mesto ekonoma v tem zavodu.

Novi škof je razmeroma mlad, saj je pred kratkim izpolnil 44 let. Rodil se je namreč 7. oktobra 1936 v Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Bogoslovne študije je dokončal v Ljubljani, kjer je kasneje leta 1973 tudi doktoriral iz teologije.

V duhovnika je bil posvečen 29. junija 1960. Nato je kar sedem let (1965-1972) preživel kot prefekt v Slomškovem dijaškem semenišču v Mariboru. Leta 1972 ga je škof Drževnik imenoval za ravnatelja istega semenišča.

V času svojega duhovništva se je dr. Kramberger mnogo bavil z raziskovanjem življenja in dela svojega velikega predhodnika škofa Slomška. Veliko si je prizadeval za njegovo beatifikacijo. Pred kratkim je tednik »Družina« objavil daljši njegov članek »Slomšek v duhu sv. Benedikta«. Vsi si zato želimo, da bi novi škof prav po zgledu svojega velikega prednika vodil mariborsko škofijo ter mu sledil zlasti v tem, kar je bilo za Slomška tako značilno: »sentire cum Ecclesia« - čutiti s Cerkvijo.

■ V Spaniji je v prometni nesreči na cesti Guadalajara-Madrid umrl znani sovjetski oporečnik Andrej Amalrik, ki je sicer živel v Marseilleu v Franciji. Star je bil 42 let. Po poklicu je bil zgodovinar. Leta 1963 so ga izključili s fakultete za zgodovino na moskovski univerzi, ker njegovo pisanje režimu ni bilo všeč. Prvič so ga aretirali leta 1965, kasneje pa še večkrat. Na Zahodu je postal znan zlasti zaradi knjige, ki je izšla v tujini leta 1970 »Bo Sovjetska zveza preživela do leta 1984?«. Zaradi te knjige je bil obsojen na tri leta strogega zapora v delovnem taborišču, leta 1976 pa izgnan iz Sovjetske zveze.

Galebi so donele še pozno v noč, kajti marsikdo se je hotel še sproščeno zavrteti ob njegovih zvokih.

V ponedeljek zjutraj 29. septembra smo se na letališču v Clevelandu poslovili od res gostoljubnih članov Primorskega kluba ter družine Rudija Kneza, ki je s svojimi harmonikarji imel levji delež pri organizaciji našega gostovanja v Clevelandu.

NA FLORIDI

Iz Clevelanda smo poleteli na Florido in to v mesto Orlando. Majhno mesto, toda znano po vsej Ameriki zaradi Disney Worlda. Prvotno smo imeli v načrtu ogled mesta Miami. Pa so nam tako v New Yorku kot v Clevelandu odsvetovali in nas navdušili za Orlando. Pa nam res ni žal.

Vreme je bilo lepo in toplo. V Holiday Inn, kjer smo bivali, smo se do mile volje nakopali in nekoliko odpohčili. Ogledali smo si Disney World in odnesli čudovite spomine. To je res nekaj edinstvenega: videti v miniaturni izredne naravne lepote in doživeti nepopisno širino sodobnega tehničnega napredka.

(Dalje)

Skiptično predavanje o Čilu

Da živijo Slovenci v Argentini, to je splošno znano; manj pa je znanega o Slovincih v Čilu, ki tam sicer niso tako številni, pa zato zelo koristni za tamkajšnje prebivalstvo. Zlasti velja to za skupino duhovnikov, ki so se tam naselili po letu 1948.

Naš svetovni popotnik Vinko Zaletel bi si samemu sebi ne odpustil, da ne bi obiskal še Čila, ko je že prišel v Argentino. Saj sta to sosednji državi, ki ju družijo kar 4.000 meje. G. Zaletel je bil v Čilu dvakrat. Iz tega je nastala zbirka barvnih diapozitivov, ki jih je v nedeljo 16. novembra pokazal v mali dvorani Katoliškega doma.

Začel je z Bariločami, na jugu Argentine, kjer gorski svet s prelestinimi jezeri in mogočnimi gozdovi prehaja v čilsko pokrajino. Prelepe slike je spremljala pesem mladih pevcev iz Bariloč, ki jih tako uspešno vodi ga. Lučka Kralj, por. Jerman. Zal njenega moža, ki se tolikokrat pokaže na diapozitivih, ni več. Umrli je letos spomladi.

Iz Bariloč nas je G. Vinko kar z letalom prepeljal v Čile. Malo se je ustavil v čilski prestolnici Santiago, nato pa večino slik posvetil čilskemu jugu, zlasti kraju Cura Cautin, kjer delujejo že 30 let trije izredno agilni in požrtvovalni duhovniki msgr. Ivan Mohar, Andrej Pogačar in France Okorn. Njihov delokrog je obširna fara v območju treh ognjenikov Mocha, Tolhuace in Llaime, ki so še vedno aktivni. Ti trije gospodje so Vinku Zaletelu omogočili, da je to andsko pokrajino od blizu spoznal, se seznanil z domačimi Indijanci Araukanci in Mapuči ter posnel vrsto čudovitih slikov, zlasti v gorskem svetu. Kdor je te motive videl, mu bodo ostale v trajnem spominu.

G. Zaletel je isto predavanje še isti večer ponovil v Standrežu v domu »Antona Gregorčiča«.

Nova doktorica

Na fakulteti tujih jezikov v Vidmu je uspešno opravila doktorski izpit Klara Gorjan. Člani zbora »Ljube Bratuž« iz Gorice čestitajo novi doktorici in ji želijo mnogo uspehov v poklicu.

Četrta koncertna matineja v Avditoriju

Na koncertni matineji, ki jih v goriskem Avditoriju organizira kulturno društvo »R. Lipizer«, sta v nedeljo 9. novembra nastopili Bruna in Anna Barutti, duo violine in klavirja, najprej z Beethovnovima Sonatama, prvo v a-molu op. 23, in drugo v ef-Duru, imenovano »Pomlad«, drugi del koncerta pa je bil posvečen Brahmsu in je obsegal njegovo Sonato v de-molu op. 108.

Pri obeh glasbenicah iz Benetk je klasična Beethovnova linija jasno izstopala, bodisi v izraznosti kompozicije kakor tudi pri tehničnem izvajanju. Zlasti pri violini Brune Barutti je tehnična dognanost dajala glasbilo tople zvoke, njena sestra Anna pa je s spremljavo na klavirju dopolnjevala izvedbo obeh skladb. Težji del nastopa, seveda s tehničnega vidika, sta sestri prav tako odlično premostili s svojo gotovostjo in ji dali osebni pečat. Občinstvo, ki je v polnem številu prisostvovalo temu zares kvalitetnemu nastopu, je sestri Barutti nagradilo z burnim ploskanjem.

V nedeljo 23. nov. bo prihodnji koncert tega ciklusa. Nastopil bo komorni orkester »Rodolfo Lipizer« s solistom harfistko Patrizio Tassini in flavtistom G. Blascom. Na sporedu so skladbe Respighija, Dittersdorfa, Vivaldija in Scarlattija.

Vaščanka

Letošnja zahvalnica v Standrežu: goriški nadškof msgr. Cocolin v spremstvu domačega župnika msgr. Zorža med štandreskimi kmetovalci

I. abonmajski koncert v palači Attems

Tudi za letošnjo sezono je Glasbena matica poskrbela za vrsto zanimivih glasbenih večerov. Kot že več let sodelujeta pri organizaciji tudi Zveza slovenskih kulturnih društev in Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici.

Prvi koncert na programu bo v četrtek 27. novembra ob 20.30 v palači Attems. Predstavila se bo Komorna skupina iz Gorice, ki jo sestavljajo sopranistka A. Merni, flavtist G. Marcosi, klarinetist L. Urdan in pianistka E. Plezzani. Imena nastopajočih so dobro znana v goriskem glasbenem življenju, saj so že vsi veliko in v raznih zasedbah nastopali v Gorici in drugod. Poleg tega so nastopajoči priznani profesorji glasbe na raznih glasbenih zavodih naše dežele.

Na naslednjih glasbenih večerih bomo imeli priložnost slišati še zbor Consortium musicum iz Ljubljane, Komorni orkester iz Maribora, pianista Günterja Ludwiga, Ensemble Slavko Osterc in violinista Črta Šiškočiča iz Trsta.

Abonmaje si lahko nabavite na sedežu Glasbene matice, ul. Croce 3, tel. 84508. Redni abonma za šest koncertov stane 10.000, mladinski pa 6.000 lir.

Neupoštevanje posebnega stanja slovenskega šolstva

Sindikat slovenske šole - tajništvo Gorica je na svoji zadnji seji med drugim razpravljalo o predstavnosti neučnega osebja v pokrajinskem upravnem svetu kot določa čl. 8 dekreta predsednika republike 31. maja 1974, št. 420. Ministrstvo je nato poslalo krajevnim organom pojasnilno okrožnico št. 243 od 9.8.1980, ki določa, da zmagajo tiste liste, ki dosežejo vsaj 33,3 % volilcev, kar pomeni, da je slovenska šola že vnaprej izključena od predstavnosti. Zato je sindikat pismeno protestiral pri pristojnih oblasteh zaradi neupoštevanja posebnega stanja našega šolstva - predvsem njegove številčne šibkosti - in sklenil, da pozove vse slovensko neučno osebje, naj volitve v omenjeni svet bojkotirajo.

★

Zahvalnica v Standrežu

V nedeljo 9. novembra smo imeli v Standrežu velik praznik. G. nadškof Cocolin je ob zaključku pastoralnega obiska imel sv. mašo in podelil zakrament sv. birne 60 fantom in dekletom. Obenem smo praznovali tudi zahvalno nedeljo. Na ta dan je navada, da se kmetje zahvalijo Bogu za zaključeno leto in v pospravljeni pridelke. Kmetje pripravijo lepo okrašen voz, poln najlepših pridelkov, ne manjka tudi vina in klobas. Na trg pripeljejo tudi kmetijske stroje. Po končani maši, blagoslovu in zahvalni pesmi g. župnik (letos g. nadškof) blagoslovi poljske pridelke, kruh, vino, ki jih potem kmetje delijo vsem ljudem, ter kmetijske stroje. Ta praznik je v Standrežu zelo stara navada. Praznujejo ga vedno drugo nedeljo v novembru.

Pa brem v nedeljskem Primorskem dnevniku, da se praznuje v Standrežu Martinovo na nedeljo jutraj pred cerkvijo. Kdor je to napisal, bi se lahko malo bolj pozanimal in točno napisal, za kateri praznik gre. Ta praznik se je vedno imenoval zahvalna nedelja ali hvaležnica, nikoli pa Martinovo. Tako hočemo, da tudi ostane in mislim, da nima nihče pravice menjavati imena samo zato, ker mu tako hodi prav.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLISKE PROSVETE - GORICA obvešča, da bo vsakoletna revija pevskih zborov

CECILIJANKA

v soboto 22. novembra ob 21. uri in v nedeljo 23. novembra ob 16. uri v dvorani Katoliškega doma, Gorica, Drevored XX. septembra, 85. - Nastopili bodo zbori s Koroške, iz vseh pokrajin dežele Furlanije-Juljske krajine in iz bližnje Slovenije. V soboto nastopi 10 zborov, v nedeljo pa 14.

Iz Slovenije

Proslava Škofovih zavodov v Ljubljani

V petek 14. novembra je bila v Ljubljani proslava 75. obletnice prve popolne slovenske gimnazije v zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano, ki jo je ustanovil ljubljanski škof dr. Anton B. Jeglič. 75. obletnica ustanovitve je prav gotovo zaslužila primerno proslavo, saj je bil to velik kulturni in narodni dogodek. Iz te gimnazije je namreč izšla dolga vrsta verskih, kulturnih, znanstvenih, družbenih in gospodarskih delavcev, ki so veliko prispevali k celotnemu razvoju slovenskega naroda. Nadalje je delovanje te slovenske gimnazije bistveno pripomoglo k poslovenjenju drugih šol na slovenskem ozemlju po letu 1918.

V četrtek 13. novembra, na praznik sv. Stanislava Kostka, je bila v Šentvidu maša za pokojne predstojnike, profesorje in dijakke zavoda sv. Stanislava. V petek 14. novembra ob 16. uri je bilo v stolnici somaševanje, ki ga je vodil nadškof in metropolit dr. A. Suštar in ki je v svoji pridigi poudaril predvsem načelo sv. Benedikta »moli in delaj«, ker je bilo to načelo vodilo vsega dela in truda v šentviškem zavodu. V stolnici se je nabralo polno prijateljev zavoda, predvsem pa seveda nekdanjih gojencev zavoda.

Dvorana teološke fakultete je bila prepolna, da bi sprejela vse tiste, ki so želeli ob 17.30 prisostvovati slavnostni akademiji.

Po pozdravnih besedah župnika Goloba, ki je pozdravil tudi prisotne oblasti, so prinesli na oder svoje pozdrave in čestitke ravnatelj dr. Šah za Trst, ravnatelj dr. Vospersnik za Koroško in dr. Rafko Premrl za Gorico.

Slavnostni govornik je bil dr. Stane Gabrovec, ki je v daljšem in temeljitem govoru orisal pot šentviške gimnazije, njen pomen in zasluge za slovenski narod. Po njegovih besedah je pred nami v novi luči zasijala osebnost škofa Jegliča.

Zbor »Consortium musicum« je pod vodstvom Mirka Cudermara izvajal vrsto pesmi, ki so jih uglasbili nekdanji gojenci zavoda. Vmes je bilo tudi nekaj recitacij. Na teološki fakulteti je razstava del profesorjev in dijakov zavoda sv. Stanislava, ki bo odprta do 30. novembra. - L. S.

Malo novih bogoslovcev v Avstriji

Samo 64 gimnazijskih abiturientov se je letos vpisalo v avstrijska višja semenišča, 18 manj kot lani. Tudi Koroška se je slabše odrezala. Lani je imela 8 novih bogoslovcev, letos komaj 2. Samo Štajerska je lahko zadovoljna. V graško semenišče je stopilo 16 maturantov.

Veselo izjemo pa predstavlja semenišče za pozne poklice v kraju Horn. Je to neke vrste škofijska gimnazija, v kateri naj bi starejši dobili potrebno izobrazbo za vstop v bogoslovje. Letos je semenišče v Hornu sprejelo 34 kandidatov za duhovništvo. Kar 23 jih je starejših od 17 let. Vsega skupaj ima semenišče letos 120 pripravnikov.

OBVESTILA

Društvo slov. izobražencev v Trstu vabi na večer, ki bo v ponedeljek 24. novembra ob 20.15 s temo »Zanimivosti in vtisi iz Amerike v besedi in sliki« Iva Jevnikarja.

Društvo naravoslovcev in tehnikov vabi člane in prijatelje na poimenovanje društva po Tonetu Penku. Svečanost bo v četrtek 27. novembra ob 20. uri v Gregorčičevi dvorani, ul. San Francesco 20, Trst. Govoril bo univ. prof. Aleš Lokar.

DAROVI

Za Katoliški glas: N. N., Trst 10.000; Gizele Šuligoj, Trst 30.000 lir.

Za Alojzijeve: družina Černic, Vrh 20.000; A. K. v spomin p. Cirila Blažiča 50.000 lir.

Za števverjansko cerkev: N. N. 100.000 lir. Za kočjo sv. Jožefa v Zabnicah: N. N. 30.000; D. A. 10.000 lir.

Namesto cvetja na grob Ladija Zotti: družina Devetak, Vrh 48 za dekliški zbor »Danica« 10.000 lir.

Za orgle v Bazovici: Dušič-Zagar 2.000; N. N. 2.000; ob pogrebu Romana Ljubič 6.000; Vincenc Križmančič 10.000; Vida Renčelj 10.000; Meri Ozbič-Brcce v spomin tete Kristine Podboj 10.000; Marija Ražem 30.000; N. N. od Sv. Ivana 10.000; Aleksandra Mahnič-Močnik v spomin Stojana Presl 20.000; Marija Brce in Ivan v spomin sestri Kristine Podboj 10.000; družina Križmančič-Franko v spomin očeta Marija 50.000; Visintin v spomin Marije Ferfoglia 20.000; Renčelj Andrej in Sonja 10.000; Marta Mužina ob 7. obletnici smrti matere Angele 10.000; slovenski skavti ob srečanju v Bazovici 10.000; Renčelj Marij in Magda v spomin Antona Sosič iz Slop 10.000; Babuder ob krstu sina Babija 20.000; Generutti ob smrti očeta Alda 50.000; Leban Marija 10.000; N. N. v spomin Rože Leban 20.000; Marija Kralj iz Padrič 10.000; Amalija Pečar iz Gropade 20.000; N. N. 15.000; Di Denaro iz Padrič 7.000; Šemčevi 10.000; N. N. 50.000; ob krstu Gorana Križmančič 20.000; Eljka iz Drage 20.000; N. N. od Sv. Ivana 10.000 lir.

Za kapelo bl. p. Leopolda v Domju: G. H., Gorica 100.000; Franica in Rozina Širca namesto cvetja na grob Marije Abram 15.000 lir.

Za Sv. goro: Vilma Sancin-Sefič v zahvalo 10.000; po namenu družine Breščak za zdravje 10.000; Franca in Rozina Širca namesto cvetja na grob Rafaela Širca-Gostiša 15.000 lir.

Za katedralo v Skopju: A. V. 10.000 lir. Za misljono: župnika Sv. Ivana, Trst 73.000; Amalija Ferigo ob 3. obletnici smrti 30.000; Marta Kuzmin 5.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

Ljubljanska TV

Spored od 23. do 29. novembra 1980

Nedelja: 14.15 Zagreb 80. 15.30 Voja in mir, II. del. 17.00 Zlata pirueta. 18.30 Na koncu poti. 20.00 Prah, TV drama. 21.10 Nepalske impresije. 21.50 Zabavno glasbena oddaja.

Ponedeljek: 17.15 Minigodci. 17.30 Živalstvo Avstralije. 20.00 Carl Orff: Carmina Burana, opera. 21.10 Kulturne diagonale. 22.05 Mravlje, jugosl. film.

Torek: 17.20 Dimnikarček se potepa po svetu. 17.30 Poletavček. 18.35 Po sledih napredka. 20.00 Mednarodna obzorja. 21.05 Trsje in blato, španska nadalj. 21.55 V znamenju. 22.10 Balet.

Sreda: 17.25 Polh si sposodi hruško. 17.45 Anamorfoze. 20.00 Malopridneži, ameriški film.

Četrtek: 17.20 Kdo bo zmagovalček, češki film. 17.40 Björn Borg, dokum. film. 18.00 Klesar in sinova. 18.40 Ugasla kulturna ognjišča. 20.00 Obljubljena dežela za bodočo žico.

Petek: 16.20 Lutke. 16.45 Pan Tau, češka pravljica. 17.15 Košarka Iskra Olimpija - Cibona. 18.45 Teletart 80. 20.00 Zabavno glasbena oddaja. 22.20 Med strahom in dolžnostjo, slovenski film.

Sobota: 12.55 Nogomet Dinamo - Željezničar. 16.10 Od Rateč do Gevelje. 16.40 Sinovi sonca. 17.05 Boško Buha, jugoslov. film. 20.00 Srečanja. 21.35 Bolnišnica na koncu mesta, nadalj. 22.30 Hiša iz bambusa, ameriški film.

Najlepše darilo za sv. Miklavža in za božič sta plošči otroških pesmi: Svetokriška mladina poje in Ob šopku šopek je pripet mačkoljanske mladine. Na voljo sta vam v knjigarni Fortunato v Trstu, v Katoliški knjigarni in v Gorici in na upravi našega lista.

Radio Trst A oddaja na srednjem valu 305,9 m ali 981 KHz in na ultrakratkih valovih s frekvenčno modulacijo od 96,1 Mhz do 103,9 Mhz. Glavne frekvence so: vzhodna Benečija 96,1, Gorica 98,3, Rezija in Kanalska dolina 100,7, Videm 101,9; Trst 103,9.

Casnikarski programi ob nedeljah: Poročila ob 8., 13., 19; kratka poročila ob 11., 14.; novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 11., 14., 19.15. Ob 8.30 kmetijska oddaja, ob 9. uri sv. maša.

Casnikarski programi od ponedeljka do sobote: Poročila ob 7., 8., 10., 13., 15.30, 19. Kratka poročila ob 9., 11.30, 17., 18. Novice iz Furlanije-Juljske krajine ob 8., 14., 19.15.

Spored od 23. do 29. novembra 1980

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu. 10.30 Oddaja o Benečiji. 11.00 Mladinski oder: »SOS za Veroniko«. 11.30 Nabožna glasba. 12.00 Narodnostni trenutek. 14.10 Okuole ognjišča - pred studencem. 15.00 Sport in glasba.

Ponedeljek: 8.10 Potovanje po študijski sobi. 10.10 Koncert. 12.00 Kulturni dogodki. 12.40 Slovenski priimki (ponovitev). 13.20 Pevsko tekmovanje v Arezzu. 14.10 Otroški kotiček »Tik-tak. 14.30 A. Rebula: »Duh Velikih jezer«. 15.00 Glasbeni ping pong. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Mladinski zbor iz Maribora. 18.00 Kulturno pismo.

Torek: 8.10 Primorska duhovščina pod fašizmom. 10.10 Komorna glasba. 12.00 Četrkova srečanja (ponovitev). 12.30 Kulturne rubrike naših tednikov (ponovitev). 14.10 Odraslim prepovedano. 16.00 Poslanstvo Ciril-Methodove šole (ponovitev). 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Nove plošče. 18.00 P. Calderon de la Barca: »Sodnik Zalamejski«.

Sreda: 8.10 Cvetje hvaležno odklanjamo. 10.10 Koncert. 12.00 Pod Matajurjan. 12.30 Melodije od vsepovsod. 13.20 Naši zbori. 14.10 Iz zakladnice slovenske mladinske literature. 14.30 A. Rebula: »Duh Velikih jezer«. 15.00 Nove plošče. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Mladi izvajalci; revija ZCPZ 1979. 18.18 Poslušajmo film.

Četrtek: 8.10 Slovenske banke in posojilnice na Goriskem. 10.10 Simfonična glasba. 12.00 Poslušajmo film (ponovitev). 14.10 Mladi pred mikrofonom. 14.45 Trinajst romanov. 15.00 Pišite, predvajali bomo. 16.00 Potovanje v Ameriko (ponovitev).

Petek: 8.10 Stanje slovenskih šol v začetku. 10.10 Opera glasba. 12.00 Na goriskem valu. 12.30 Melodije od vsepovsod. 13.20 Seghizzi 1980. 14.10 Otroški kotiček: Kje je napaka? 14.30 A. Rebula: »Duh Velikih jezer«. 15.00 Doba kantavtorjev. 16.00 Okuole ognjišča - pred studencem (ponovitev). 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Tržaški skladatelj Marco Sofianopulo. 18.00 Kulturni dogodki. 18.40 Slovenski priimki v Furlaniji in na Goriskem.

Sobota: 8.10 Koder teče, ondod moči. 10.10 Mladinski zbor iz Maribora. 12.00 Glasnik Kanalske doline. 14.10 Otroški kotiček: Tomi na obisku. 14.30 Gremo v kino. 14.40 Glasba od A do Z. 16.00 Izbori iz rock oper. 16.30 Poslušajmo boste. 17.00 Kulturna kronika. 17.10 Slovenski zbori. 17.30 Na goriskem valu (ponovitev). 18.00 M. Djurdjevič: »Dogodek v tramvaju«.

Ali že imaš

»NAŠ KOLEDAR 1981«?

Vsebuje 12 lepih barvnih slik naših cerkva na Goriskem in Tržaškem. Koledar je na voljo pri slovenskih dušnih pastirjih na Tržaškem in Goriskem, v Katol. knjigarni v Gorici ter pri Fortunatu v Trstu. Cena 2.000 lir.

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpeca: trgovski 300 lir, osmrtnice 250 lir, k temu dodati 15 % davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. Franc Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo

+

V soboto 15. novembra je v Združenih državah Severne Amerike nenadno umrl duhovnik, član lazarištovskega reda

Jože Gregor CM

Hvaležno se ga spominjamo slovenski verniki rojanske župnije, med katerimi je deloval vrsto let. Spominjajo se ga članice Marijine družbe, katerim je bil moder voditelj.

Trst - Rojan, 17. novembra 1980